

Een *Special War Service*-badge uit de Eerste Wereldoorlog in Diets-Heur

Rombout Nijssen en Carlo Nelissen

Enige tijd geleden werd in Diets-Heur bij Tongeren een badge gevonden met een tegelijk bijzondere en eenvoudige bevestigingsclip. De clip zit uiteraard op de achterkant van de badge, en bestaat uit een maanvormig schijfje dat met een lipje aan de badge is vastgemaakt. Door bijvoorbeeld het stof van de kraag van je jasje tussen de badge en het schijfje te schuiven, en de schijf vervolgens – met het stof ertussen – tegen de badge aan te drukken, kan je de badge op je jasje vastzetten. Eens vastgezet is het de bedoeling dat de badge blijft zitten. De clip is niet gemaakt met de bedoeling de badge weer los te maken om hem op een ander kledingstuk vast te zetten.

De ronde badge weegt 8,60 gram en heeft een diameter van 29 mm. Dit exemplaar is onderaan ingedeukt. Op de voorzijde staat een kanon dat gemonteerd is op een as tussen twee wielen. Rond die voorstelling staat tussen twee lijnen een tekst: . COVENTRY ORDNANCE WORKS Ltd . SPECIAL WAR SERVICE . Op twee plaatsen zijn tussen de spaken van de wielen nog fragmenten van groene glaspasta te zien.

Bij het begin van de Eerste Wereldoorlog ging er een golf van nationalisme door alle betrokken landen. Zowel in Duitsland, Frankrijk, Engeland en België – om alleen die landen te noemen – boden jongemannen zich aan om in het leger dienst te nemen. Anders dan in België, waar het tijdens de bezetting erg moeilijk was om via Nederland naar Engeland en Frankrijk te reizen en daar bij het Belgisch leger aan te sluiten, bleef dat voor Duitsers, Engelsen en Fransen uit het niet bezette deel van het land gedurende de opeenvolgende oorlogsjaren mogelijk. Hoewel de duizelingwekkende aantallen slachtoffers aan het westelijk front wellicht een domper op het enthousiasme gezet hebben, bleef het voor jonge mannen die fysiek in orde waren niet alleen een wettelijke maar ook een morele plicht om zich voor het leger aan te melden.

Anderzijds was het natuurlijk zo dat de legers bevoorrad moeten worden met wapens en munitie. Dat betekent dat wapen- en munitiefabrieken moesten blijven draaien en dat de mannen die daar werkten niet naar het front konden. Gezonde jonge mannen in Duitsland, in Engeland en in de niet bezette gebieden van Frankrijk die niet naar het front gingen, werden beschouwd als mannen die niet echt hun plicht deden en werden wel eens met de nek aangekeken. Om duidelijk te maken dat het feit dat zij niet aan het front waren niets te maken had met lafheid of onwil, en alles met hun essentiële taak voor de bewapening van de jongens aan het front, gingen de medewerkers van wapenfabrieken in Engeland al vanaf 1914 badges dragen waarop stond dat ook zij een belangrijke dienst leverden en zo bijdroegen aan de oorlogsinspanning van het land. Die badges droegen opschriften als *On war service* of *OHMS (On His Majesty's Service)* of *On Government Work*. Dikwijls waren zij blauw, wit en rood gekleurd, de kleuren van de Britse vlag.

Een belangrijke Engelse wapenfabriek tijdens de Eerste Wereldoorlog was Coventry Ordnance Works Ltd in de stad Coventry in het midden van Engeland. Deze fabriek leverde naar verluidt 25 % van de zware kanonnen van de Britse artillerie. De fabriek voorzag haar werknemers, die actief waren in de fabricage van deze kanonnen of van de munitie ervoor, van deze badges. Het kanon op de badge is het Howitzer 4.5 veldkanon, het succesmodel van de fabriek.

Hoe deze badge uit de Eerste Wereldoorlog in Diets-Heur terecht gekomen is, is een interessante vraag. Het is niet waarschijnlijk dat een Britse soldaat haar droeg en in de omgeving van Diets-Heur verloor. Dit soort badges maakte immers expliciet geen deel uit van de onderscheidingstekens op een militair uniform. Bovendien zijn er voor zover geweten tijdens de Eerste Wereldoorlog geen Britse eenheden betrokken geweest bij gevechten in Limburg. Zou een medewerker van de wapenfabriek uit Coventry na de oorlog een bezoek gebracht hebben aan de omgeving van Tongeren en daarbij zijn badge kwijtgeraakt zijn ?